

Etusivu>Kanteen nostaminen>Missä ja miten?>Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Minkä valtion lainsäädäntöä sovelletaan?

Ranska

1 Voimassa olevien lainvalintasääntöjen lähteet

1.1 Kansalliset säännöt

Ranskan kansainvälisestä yksityisoikeudesta ei ole annettu yhtenäistä säädöstä. Pääasiassa lainvalintasäännöt perustuvatkin oikeuskäytäntöön, lukuun ottamatta muutamia alakohdaisia poikkeuksia, joita on useissa eri laeissa, varsinkin siviililaissa (*code civil*).

Lainsäädäntö on saatavilla verkossa:

<https://www.legifrance.gouv.fr>

1.2 Voimassa olevat monenväliset sopimukset

Ranska on sopimuspuolena 24:ssä kansainvälistä yksityisoikeutta käsittelevässä Haagin konferenssin yleissopimuksessa. Kyseisten sopimusten luetteloon voi tutustua konferenssin verkkosivustossa.

<https://www.hcch.net/fr/states/hcch-members/details1/?sid=39>

Ranska on myös muiden monenvälisten yleissopimusten sopimuspuoli. Nämä sopimukset sisältävät erityisesti aineellisoikeudellisia sääntöjä, kuten kansainvälistä tavarankauppa koskevista sopimuksista vuonna 1980 tehty Wienin yleissopimus.

Kaikki sopimukset, joissa Ranska on sopimuspuolena, on lueteltu Eurooppa- ja ulkoasiain ministeriön sopimustietokannassa:

<https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcg.php>

1.3 Pääasialliset voimassa olevat kahdenväliset sopimukset

Ranska on solminut lukuisia kahdenvälisiä sopimuksia, joista osaan sisältyy lainvalintasääntöjä. Niitäkin voi etsiä edellä mainitusta tietokannasta.

2 Lainvalintasääntöjen soveltaminen

2.1 Tuomarin velvollisuus soveltaa lainvalintasääntöjä omasta aloitteestaan

Lainvalintasäännön asema oikeusprosessissa vaihtelee sen mukaan, onko asia tahdonvaltainen, riippumatta asianomaisen lainvalintasäännön lähteestä (kansallinen oikeus, EU:n sääntely, kansainvälinen yleissopimus).

Kun riita koskee alaa, jolla asianomaiset voivat vapaasti hallita oikeuksiaan, toisin sanoen ensisijaisesti varallisuus oikeuden alalla (sopimukset, yksityisoikeudellinen vastuu, esineoikeus jne.), tuomarin ei ole pakko omasta aloitteestaan soveltaa lainvalintasääntöä, jos yksikään asianomaisista ei esitä vieraan valtion lain soveltamista. Hänellä on siihen kuitenkin mahdollisuus, elleivät asianomaiset ole tehneet menettelysopimusta Ranskan lain soveltamisesta. Lainvalintasääntöä sovelletaan siis vain asianosaisten pyynnöstä.

Kun riita sitä vastoin koskee asiaa, joka ei ole tahdonvaltainen, tuomarin on sovellettava lainvalintasääntöä omasta aloitteestaan. Tämä koskee ensisijaisesti muita kuin varallisuus oikeudellisia asioita, ennen muuta henkilöstatuutta eli lakia, jonka mukaan ratkaistaan henkilöön läheisesti liittyvät yksityisoikeudelliset kysymykset.

2.2 Renvoi

Viittausperiaatetta (*renvoi*) on sovellettu pitkään Ranskan oikeuskäytännössä. Kyseessä voi olla joko takaisinviittaus (viittaus Ranskan lakiin, jota on tällöin sovellettava) tai edelleenviittaus (viittaus kolmannen valtion lakiin, jota voidaan soveltaa).

Oikeuskäytännössä renvoita on säännöllisesti sovellettu henkilöstatuuttiin ja erityisesti avioliittoon ja testamenttiin liittyvien oikeustoimien pätevyteen, ellei sen käyttöä ole erikseen suljettu pois EU:n asetuksella tai sovellettavalla kansainvälisellä yleissopimuksella. Perintöasioissa pyritään nykyään rajoittamaan renvoin soveltaminen pelkästään tapauksiin, joissa sen avulla voidaan varmistaa perinnön yhdenmukainen käsittely siten, että kaikkeen irtaimen ja kiinteään omaisuuteen sovelletaan yhtä ainoaa lakia.

Sitä vastoin oikeuskäytännössä on aina suljettu pois viittausperiaatteen soveltaminen aloilla, joilla asianomaiset voivat vapaasti valita sovellettavan lain, kuten aviovarallisuussuhteissa ja sopimuksissa.

2.3 Liittymän muuttuminen

Liittymän eli oikeudellisen yhtymäkohdan muuttumisella tarkoitetaan ajallista lainvalintaristiriitää, joka syntyy siitä, että liittymäperuste siirtyy paikasta toiseen. Ongelmana on siis selvittää, millä edellytyksillä voidaan soveltaa uutta lainsäädäntöä aiempaan tilanteeseen perustuvan lain sijasta.

Lainvalintasäännössä saatetaan jo määrittää siinä säädetyn liittymäperusteen ajalliset soveltamisedellytykset. Esimerkiksi siviililain 311-14 §:ssä on asetettu vanhempi-lapsi -suhteen vahvistamista koskeva lainvalintasääntö, jossa määritetään sen liittymäperustetta koskevat ajalliset soveltamisedellytykset, koska sen mukaan vanhempi-lapsi -suhde määräytyy sen henkilöstatuuttiin mukaan, joka äidillä on lapsen syntyessä.

Edellä olevaa esimerkkiä lukuun ottamatta ratkaisuja löytyy siirtymäsäännöstöä koskevasta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan Ranskassa on periaatteena, että uutta lakia sovelletaan välittömästi jo olemassa olevien tilanteiden tuleviin vaikutuksiin, mutta uutta lakia ei sovelleta takautuvasti oikeussuhteen muodostumiseen tai päättymiseen.

Näin ollen avioliiton alalla uutta lakia sovelletaan avioliiton sekä sen purkamisen oikeusvaikutuksiin välittömästi. Sen sijaan avioliiton solmimiseen liittyviä edellytyksiä säännellään edelleen sen lain mukaan, jota oli sovellettava avioliiton solmimispäivänä.

Irtainta omaisuutta koskevia esineoikeuksia säännellään välittömästi kyseisen omaisuuden uuteen tilanteeseen liittyvällä lailla. Tämä ratkaisu koskee myös kaikkia ulkomailla asetettuja perinteisiä vakuuksia. Näin ollen tällaiset vakuudet menettävät kokonaan vaikutuksensa Ranskassa heti, kun vakuutena oleva omaisuus tuodaan maahan, jos vakuudet eivät vastaa Ranskan oikeuden mallia. Esimerkiksi Saksassa sijaitsevaa omaisuutta koskevaan, saksalaisen velkojan hyväksi annettuun omistusoikeuden siirtymisen lykkäyslausekkeeseen ei voitu vedota Ranskassa sen jälkeen, kun omaisuus oli tuotu Ranskaan, koska se muodosti menettämishdon, joka oli tuolloin kielletty Ranskan lainsäädännössä.

2.4 Poikkeukset normaaliin lainvalintasääntöjen soveltamiseen

– Ranskan tai vieraan valtion kansainvälisesti pakottavan lain välitön soveltaminen

Ranskalainen tuomioistuin voi suoraan soveltaa sekä Ranskan että vieraan valtion lain aineellisia säännöksiä lainvalintamenetelmää käyttämättä, jos kyseisen lain voidaan katsoa olevan kansainvälisesti pakottava. Ranskan lainsäädännössä ei määritellä kansainvälisesti pakottavan lain käsitettä. Ratkaisun tekee siis tuomioistuin tapauskohtaisesti.

– Kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteita koskeva poikkeus

Lainvalintasäännön nojalla tavallisesti sovellettavan vieraan valtion lain aineelliset säännökset voidaan myös osittain tai kokonaan sivuuttaa Ranskan lain säännösten hyväksi kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteita koskevan poikkeuksen nojalla. Täsmällistä määritelmää ei ole, mutta oikeuskäytännöstä voidaan päätellä, että kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteita koskeva poikkeus käsittää ensinnäkin Ranskan oikeuden olennaiset tai perustavat periaatteet, kuten ihmisarvon, yksilön vapauden (myös avioliitossa) sekä henkilöiden fyysisen koskemattomuuden. Toiseksi siihen sisältyy käsite, joka vaihtelee ajassa ja paikassa enemmän, eli Ranskan pakottavat lainsäädännölliset toimintaperiaatteet, joiden määrittely on käytännössä tuomioistuimen tehtävä.

– Vilpillistä lainvalintaa koskeva poikkeus

Vieraan valtion laki voidaan jättää huomiotta myös, jos sen soveltaminen johtuu vilpillisestä lainvalinnasta, toisin sanoen tarkoituksellisista menettelyistä, joiden vaikutuksesta laista on keinotekoisesti tehty pätevää sen lain sijasta, jota tavallisesti olisi ollut sovellettava. Tällaisia menettelyjä voivat olla esimerkiksi liittymäperusteen tai liittymän oikeudellisen kategorian tietoinen manipulointi.

– Mahdollisuus määrittää sovellettavan vieraan valtion lain sisältöä

Lisäksi Ranskan lakia voidaan soveltaa toissijaisesti, jos osoittautuu mahdolliseksi määrittää tavanomaisesti sovellettavan vieraan valtion lain sisältöä.

2.5 Vieraan valtion lain sisällön selvittäminen

Alun horjuvuuden jälkeen oikeuskäytäntö on nykyisin hyvin vakiintunutta: jos ranskalainen tuomioistuin toteaa joko omasta aloitteestaan tai vieraan valtion lakiin vetoavan asianosaisten pyynnöstä, että on sovellettava vieraan valtion oikeutta, tuomioistuimen tehtävänä on selvittää lain sisältö asianosaisten avustuksella tai tarvittaessa itse. Tätä ratkaisua sovelletaan yleisesti riippumatta siitä, onko kyseessä asianosaisten tahdonvaltainen oikeus.

3 Lainvalintasäännöt

3.1 Sopimusvelvoitteet ja oikeustoimet

Oikeuskäytännössä asetettua vanhaa lainvalintasääntöä sovelletaan vain siinä tapauksessa, että sopimus ei kuulu Rooma I asetuksen eli asetuksen (EY) N:o 593/2008 soveltamisalaan eikä liioin asetusta edeltävän, sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan vuoden 1980 Rooman yleissopimuksen soveltamisalaan, ellei kyseiseen sopimukseen sovellettavista monen- tai kahdenvälisistä yleissopimuksista muuta johdu.

Ranskassa on pitkään ollut vallalla käytäntö, jonka mukaan asianomaiset saavat valita sovellettavan lain itsenäisesti. Sopimusta säännellään sopimuspuolten valitsemalla lailla, ja ellei lakia ole valittu, sen valtion lailla, johon sopimuksella on objektiivisesti ja kulloisenkin tapauksen olosuhteet huomioon ottaen läheisimmät yhteydet.

Oikeustoimien muotoa säännellään sen paikan lailla, jossa oikeustoimi on tehty, elleivät osapuolet ole nimenomaisesti sopineet (siinä tapauksessa, että se on mahdollista), että toimen muotoon sovelletaan samaa lakia, jonka osapuolet ovat nimenneet sovellettavaksi toimen sisältöön.

3.2 Sopimukseen perustumattomat velvoitteet

Jos tapahtuma on sattunut ennen Rooma II asetuksen voimaantuloa, sovellettava laki on vahinkotapahtuman paikka, eli paikka, jossa tapahtuma sattui tai vahinko aiheutui.

3.3 Henkilöoikeudellinen asema ja sen vaikutus henkilötietoihin (nimi, asuin- ja kotipaikka, oikeuskelpoisuus)

Siviililain 3 §:n 3 momentin nojalla luonnollisen henkilön oikeudellista asemaa, oikeuskelpoisuutta ja oikeustoimikelpoisuutta säännellään sen valtion lailla, jonka kansalainen henkilö on (henkilöstatuutti tai kansalaisvaltion laki).

Henkilöstatuutin soveltamisala rajoittuu kuitenkin ensisijaisesti luonnollisten henkilöiden oikeustoimikelpoisuutta koskeviin kysymyksiin (kykenemättömyyteen tehdä oikeustoimia).

Periaatteessa henkilöiden oikeudelliseen asemaan, oikeuskelpoisuuteen ja oikeustoimikelpoisuuteen perustavasti vaikuttavat tai johonkin näistä liittyvät tuomiot aiheuttavat Ranskassa vaikutuksia mahdollisesta täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisesta (*exequatur*) riippumatta, lukuun ottamatta tuomioita, joissa määrätään toteutettavaksi omaisuutta koskevia konkreettisia täytäntöönpanotoimia tai henkilöitä koskevia pakkotoimia.

Kotipaikka ei kuulu henkilöstatuutin alaan, koska se ei kuulu mihinkään erityiseen liittymäkategoriaan. Sitä säännellään siis aina siihen instituutioon sovellettavan lain mukaan, jossa kotipaikka on otettava huomioon.

Jos nimeen ei voida soveltaa mitään erityistä lainvalintasääntöä, vanhempi, joka haluaa ilmoittaa lapsensa nimen tai muuttaa sitä, voi myös ilmoittaa sovellettavan henkilöstatuutin.

Etunimen muuttamiseen sovellettavia menettelyjä säännellään asianomaisen henkilön henkilöstatuutissa siviililain 3 §:n 3 momentin mukaisesti, siten kuin sitä on oikeuskäytännössä tulkittu.

3.4 Vanhempi-lapsi-suhteen vahvistaminen, mukaan lukien adoptio

3.4.1 Vanhempi-lapsi-suhteen vahvistaminen

Siviililain 311-14 §:n mukaisesti vanhempi-lapsi -suhde määräytyy sen henkilöstatuutin mukaan, joka äidillä on lapsen syntyessä, tai lapsen henkilöstatuutin mukaan, jos äidin henkilöllisyys ei ole tiedossa.

Siviililain 311-15 §:ssä kuitenkin säädetään, että jos lapsella ja hänen vanhemmillaan tai toisella heistä on Ranskassa asuinpaikka yhdessä tai erillään, tämä tosiseikka tuottaa kaikki siitä Ranskan lain mukaan aiheutuvat seuraukset silloinkin, kun muut vanhempi-lapsi -suhteen vahvistamiseen liittyvät seikat olisivat voineet riippua vieraan valtion laista.

Lopuksi siviililain 311-17 §:n mukaan isyyden tai äitiyden vapaaehtoinen tunnustaminen on pätevää, jos se on tehty joko tunnustajan tai lapsen henkilöstatuutin mukaisesti.

Kassaatiotuomioistuimen (*Cour de cassation*) vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan 311-17 §:ää sovelletaan sekä tunnustamisen mitätöimiseksi että sen kiistämiseksi aloitettavaan menettelyyn. Molempien menettelyjen on oltava mahdollisia sekä tunnustajan että lapsen henkilöstatuuttiin nähden.

3.4.2 Adoptio

Siviililain 370-3 §:n mukaisesti adoption edellytyksiä säännellään adoptioijan kansalaisuusvaltion lain mukaan, tai jos molemmat puoliset ovat adoptioijia, sen lain mukaan, jolla säännellään heidän liittonsa oikeusvaikutuksia. Adoptiota ei kuitenkaan voida vahvistaa, jos puolisoitten kansalaisuusvaltion laki kieltää sen.

Ulkomaalaisen lapsen adoptiota ei voida vahvistaa, jos adoptio kielletään lapsen henkilöstatuutissa, paitsi jos lapsi on syntynyt ja asuu Ranskassa. Sovellettavasta laista riippumatta adoption tarviin lapsen laillisen edustajan suostumus. Suostumuksen on oltava vapaaehtoinen ja saatu täysin vastikkeetta lapsen syntymän jälkeen. Suostumuksen on perustuttava tietoon adoption seurauksista, ja varsinkin jos suostumus annetaan vahvaan adoption, tietoon siitä, että lapsen edellinen vanhempi-lapsi -suhde purkautuu täydellisesti ja peruuttamattomasti.

Siviililain 370-4 §:n mukaan Ranskassa vahvistetun adoption oikeusvaikutukset ovat Ranskan lain mukaisia.

Siviililain 370-5 §:ssä säädetään, että laillisesti ulkomailla vahvistettu adoptio saa Ranskassa vahvan adoption oikeusvaikutukset, jos sen vaikutuksena on lapsen aiemman vanhempi-lapsi -suhteen täydellinen ja peruuttamaton purkautuminen. Muussa tapauksessa sillä on heikon adoption oikeusvaikutukset. Se voidaan muuttaa vahvaksi adoptioksi, jos vaaditut tietoon perustuvat suostumukset on annettu.

3.5 Avioliitto, avoliitto, muu parisuhde, avioero, asumusero, elatusvelvollisuus

3.5.1 Avioliitto

Lainvalintasäännöt on annettu siviililain 202-1 ja 202-2 §:ssä (sellaisena kuin se on kodifioituna ja oikeuskäytännön mukaan mukautettuna).

Siviililain 202-1 §:n 1 momentin mukaan avioliiton solmimisen edellytyksiä säännellään kunkin puolison osalta tämän henkilöstatuutissa. Henkilöstatuutista riippumatta avioliittoon tarvitaan kuitenkin puolisoiden suostumus Ranskan siviililain 120 ja 180 §:ssä säädettyjen edellytysten.

Lisäksi 2 momentissa säädetään, että samaa sukupuolta olevat henkilöt voivat solmia avioliiton, jos se sallitaan ainakin toisen heistä henkilöstatuutissa tai sen valtion laissa, jonka alueella henkilöllä on koti- tai asuinpaikka. Kassaatiotuomioistuimen 28. tammikuuta 2015 antamassaan tuomiossa vahvistanut, että siviililain 202-1 §:n 2 momenttia on tulkittava siten, että siinä varataan oikeus soveltaa toissijaisesti Ranskan lakia kansainvälisen oikeusjärjestyksen perusteita koskevan poikkeuksen nojalla. Tämän perusteella vieraan valtion laki, jota tavallisesti sovellettaisiin toisen puolison henkilöstatuutissa, on jätettävä osittain huomioon ottamatta, jos siinä kielletään samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliitto. Kyseisen lain katsotaan tällöin olevan Ranskan pakottavien lainsäädännöllisten toimintaperiaatteiden vastainen (ks. edellä oikeusjärjestyksen perusteita koskeva poikkeus).

Näiden säännösten soveltaminen on kuitenkin osoittautunut hankalaksi tilanteissa, joissa Ranskaa sitoo ulkomaiseen valtioon kahdenvälinen sopimus, jonka määräyksissä viitataan avioliiton aineellisten edellytysten määrittämiseksi yksinomaan puolison henkilöstatuuttiin, ja henkilöstatuutissa kielletään samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliitto. Tällaisia valtioita ovat Algeria, Kambodža, Kosovo, Laos, Makedonia, Marokko, Montenegro, Puola, Serbia, Slovenia ja Tunisia. Näiden henkilöiden oikeudellinen asema on sittemmin selkeytetty kassaatiotuomioistuimen 28. tammikuuta 2015 antamassa tuomiossa (muutoksenhaku nro 13-50.059). Kassaatiotuomioistuin päätti sivuuttaa Ranskan ja Marokon välisessä yleissopimuksessa nimetyn Marokon lain soveltamalla saman yleissopimuksen 4 artiklaa, jonka mukaan jommankumman yleissopimuksessa tarkoitetun valtion tuomioistuimet voivat päättää olla soveltamatta toisen valtion lakia, jos se on ilmeisessä ristiriidassa ensin mainitun valtion oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa. Näin on asian laita, jos ainakin toisen puolison henkilöstatuutissa tai sen valtion laissa, jonka alueella on henkilön koti- tai asuinpaikka, sallitaan samaa sukupuolta olevien henkilöiden avioliitto.

Siviililain 202-1 §:n mukaan avioliiton solmimista koskevat muutovaatimukset määräytyvät avioliiton solmimispaikan lain mukaan.

Avioliiton puhtaasti henkilökohtaisiin oikeusvaikutuksiin sovellettava laki on oikeuskäytännön mukaan puolisoiden yhteisen kansalaisuusvaltion laki, ellei puolisoilla ole yhteistä asuinpaikkaa tai ellei Ranskan lakia sovelleta sillä perusteella, että se on asiaa käsittelevän tuomioistuimen laki. Varallisuussuhteisiin kohdistuvia vaikutuksia säännellään puolestaan aviovarallisuussuhteisiin tai perimyksen sovellettavan lain mukaan.

3.5.2 Avioliitto ja muu parisuhde

Avioliittoon ei sovelleta mitään erityistä lainvalintasääntöä, sillä Ranskan lainsäädännössä avopuolisoiden suhteita ei pidetä minään erityisenä oikeudellisenä kategoriana vaan tosiasiallisena tilanteena. Sen vuoksi niihin sovelletaan yleistä velvoiteoikeutta. Näin ollen sovellettava laki on riita-asian ja avopuolisoiden välillä solmitun suhteen oikeudellisesta luonteesta riippuen joko sopimukseen perustumattomiin velvollisuuksiin, omaisuuteen tai perimyksen sovellettava laki.

Rekisteröityyn parisuhteeseen sovelletaan sitä vastoin siviililain 515-5-1 §:ssä säädettyä erityistä lainvalintasääntöä. Sen mukaan rekisteröidyn parisuhteen muodostamista ja oikeusvaikutuksia sekä sen purkamisen syytä ja oikeusvaikutuksia säännellään sen valtion aineellisilla säännöksillä, jonka viranomaisen on rekisteröinyt parisuhteen.

Rekisteröityjen parisuhteiden varallisuusoikeudellisiin vaikutuksiin sovellettavan, 24. kesäkuuta 2016 annetun asetuksen (EU) 2016/1104 mukaisessa lainvalintasäännössä puolestaan säädetään, että ensisijaisesti sovelletaan osapuolten valitsemaa lakia. Kyseeseen tulee osapuolten kansalaisuusvaltion laki taikka sen valtion laki, jossa osapuolilla on asuinpaikka tai jonka lain mukaisesti parisuhde on rekisteröity. Jos osapuolet eivät ole tehneet valintaa, sovelletaan sen valtion lakia, jonka mukaisesti parisuhde on rekisteröity. Asetusta sovelletaan 29. päivästä tammikuuta 2019.

3.5.3 Avio- ja asumusero

Lainvalintasäännöt esitetään tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta avio- ja asumuseroon sovellettavan lain alalla annetussa asetuksessa (EU) N:o 1259 /2010 (Rooma III).

Asetuksen soveltaminen alkoi 21. kesäkuuta 2012, ja menettelyissä, jotka on aloitettu sitä ennen, lainvalintasääntö on siviililain 309 §. Sen mukaan avioeroon sovelletaan Ranskan lakia, kun puolisoiden yhteinen kansalaisuusvaltio on Ranska päivänä, jona avioero- tai asumuserohakemus jätetään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, kun puolisoilla on asuinpaikka Ranskassa yhdessä tai erillään tai kun minkään vieraan valtion lakia ei voida soveltaa ja Ranskan tuomioistuimilla on toimivalta avioero- tai asumuseroasiassa.

Vanhempainvastuu

Vanhempainvastuuseen sovellettavia lainvalintasääntöjä säännellään toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa 19. lokakuuta 1996 tehdyn Haagin yleissopimuksen 15 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa.

Vanhempainvastuun määräytyminen tai sen lakkaaminen lain nojalla, samoin kuin vanhempainvastuun käyttäminen, määräytyvät lapsen asuinvaltion lain mukaisesti, ellei käynnissä ole mitään menettelyä taikka oikeus- tai hallintoviranomaisen toimenpidettä.

Jos asia on pantu vireille Ranskan viranomaisessa, viranomaisen soveltaa periaatteessa Ranskan lakia. Viranomaisen voi kuitenkin poikkeuksellisesti soveltaa vieraan valtion lakia tai ottaa vieraan valtion lain huomioon, jos asia liittyy läheisesti kyseiseen valtioon.

3.5.4 Elatusvelvollisuus

Elatusvelvoitteista annetun asetuksen (EY) N:o 4/2009 15 artiklan nojalla asiassa sovellettava laki määräytyy lasten ja muiden perheenjäsenten elatusavun kansainvälisestä perinnästä 23. marraskuuta 2007 tehdyn Haagin pöytäkirjan mukaisesti. Periaatteessa sovelletaan elatusapuun oikeutetun henkilön asuinpaikan kansallista lakia, mutta yhteisellä sopimuksella asianosaiset voivat jo vireille pannussa menettelyssä nimetä asiaa käsittelevän tuomioistuimen lain tai jonkin seuraavista:

- a) sen valtion lain, jonka kansalainen jompikumpi asianosaisista on valinnan tekohtekellä
- b) sen valtion lain, jossa jommankumman asianosaisen asuinpaikka on valinnan tekohtekellä
- c) lain, jonka asianosaiset ovat valinneet sovellettavaksi tai jota tosiasiasa sovelletaan heidän varallisuussuhteisiinsa
- d) lain, jonka asianosaiset ovat valinneet sovellettavaksi tai jota tosiasiasa sovelletaan heidän avio- tai asumuseroonsa.

3.6 Avio-oikeuden alainen omaisuus

Aviovarallisuussuhteisiin sovellettavasta laista 14. maaliskuuta 1978 tehdyn Haagin yleissopimuksen lainvalintasääntöjä sovelletaan aviopuolisoihin 1. syyskuuta 1992 alkaen yhdessä siviililain 1397-2 – 1397-5 §:n erityisten mukautussäännösten kanssa.

Yleissopimuksessa ei määrätä sovellettavan lain alaa, joten se määräytyy Ranskan oikeuskäytännössä asetettujen periaatteiden pohjalta. Yleissopimuksen nojalla sovellettavalla lailla säännellään puolisoiden varallisuuden muodostusta, puolisoiden välisiä oikeuksia, velvollisuuksia ja valtuuksia avioliiton aikana sekä aviovarallisuussuhteen purkamista avioliiton jälkeen.

Ranskan lainvalintasääntöjä sovelletaan puolisoihin, jotka ovat avioituneet ennen 1. syyskuuta 1992. Niiden mukaan aviovarallisuussuhteita säännellään lailla, jonka puoliset ovat nimenneet avioliiton solmimisen yhteydessä joko nimenomaisesti tai välillisesti mutta kuitenkin varmasti, riippumatta siitä, onko asiasta tehty muodollinen sopimus.

Puolisoihin, jotka avioituvat tai nimeävät aviovarallisuussuhteisiin sovellettavan lain tammikuun 29. päivän 2019 jälkeen, sovelletaan tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta tuomioistuimen toimivallan, sovellettavan lain sekä päätösten tunnustamisen ja täytäntöönpanon alalla aviovarallisuussuhteita koskeissa asioissa 24 päivänä kesäkuuta 2016 annettua asetusta (EU) 2016/1103

Ellei nimenomaista tai välillistä valintaa ole tehty, on kumottavissa olevan oletaman perusteella tutkittava, mikä on ollut osapuolten tahto, jolloin voidaan soveltaa esimerkiksi puolisoiden ensimmäisen yhteisen kotipaikan lakia.

3.7 Testamentit ja perinnöt

Perimykseen sovelletaan 17. elokuuta 2015 alkaen 4. heinäkuuta 2012 annetun asetuksen (EU) N:o 650/2012 säännöksiä. Asetuksen 21 artiklan mukaan perimykseen kokonaisuudessaan sovelletaan sen valtion lakia, jossa perittävän asuinpaikka oli kuolinhetkellä.

Perimykseen, joka on syntynyt ennen 17. elokuuta 2015, sovelletaan edelleen Ranskan lainvalintasääntöjä. Niissä vahvistetaan kaksitasoinen järjestelmä, jossa saman henkilön kansainvälinen perimys jaetaan toisaalta irtaimen jäämistöön ja toisaalta yhteen tai tarvittaessa useampaan kiinteään jäämistöön. Irtaimen jäämistöön, johon kuuluvat sekä aineellinen että aineeton omaisuus, sovelletaan perittävän viimeisen kotipaikan lakia.

Kiinteään jäämistöön sovelletaan sen valtion lakia, jossa kiinteistö sijaitsee. Ranskan tuomioistuimet voivat kuitenkin soveltaa siihen Ranskan lakia viittauksen (*renvoi*) kautta tapauksessa, jossa perinnön yhdenmukainen käsittely voidaan varmistaa soveltamalla samaa lakia sekä irtaimistoon että kiinteistöihin (ks. edellä).

Edellä mainittujen lainvalintasääntöjen mukaisesti lakimääräiseen perimykseen sovellettava laki (tapauksissa, joissa perinnönjättäjä ei ole tehnyt testamenttia) koskee yhtä lailla testamenttiin tai sopimukseen perustuvien perimysten aineellisia edellytyksiä ja oikeusvaikutuksia. Testamenttimääräysten muotoa koskevat edellytykset kuuluvat kuitenkin Haagissa 5. lokakuuta 1961 tehdyn yleissopimuksen soveltamisalaan. Yleissopimuksen määräyksiä on sovellettu 19. marraskuuta 1967 alkaen.

Lisäksi Ranskaa sitoo 26. syyskuuta 1973 tehty Washingtonin yleissopimus, joka tuli voimaan 1. joulukuuta 1994. Sen mukaan testamentti, joka on laadittu yleissopimuksen mukaiseen muotoon, on tunnustettava muodollisesti päteväksi kaikissa sopimusvaltioissa.

3.8 Kiinteä omaisuus

Siviililain 3 §:n 2 momentin mukaan kiinteään omaisuuteen sekä kaikkiin siihen liittyviin esineoikeuksiin sovelletaan sen valtion lakia, jossa kiinteistö sijaitsee.

3.9 Maksukyvyttömyys

Euroopan unionin asetusten 1346/2000 ja 2015/848 soveltamisalan ulkopuolella oikeuskäytännössä on aina hyväksytty mahdollisuus aloittaa Ranskassa velallista vastaan velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely, jos velallisen päätoimipaikka tai jokin sen toimipaikoista sijaitsee Ranskassa. Ranskalaisella velkojalla on sama oikeus siviililain 14 §:n lainkäyttöliisen erioikeuden perusteella (eli asia voidaan käsitellä muussa kuin tavallisten toimivaltasääntöjen mukaan määräytyvässä tuomioistuimessa).

Ranskassa vireille pantuun menettelyyn sovelletaan ilman muuta Ranskan lakia, jolla säännellään menettelyn aloittamisen edellytyksiä, menettelyn kulkua ja sen oikeusvaikutuksia, erityisesti vakuuksien oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin. Kaikilla velkojilla, myös Ranskan ulkopuolella asuvilla, on oikeus esittää vaatimuksia. Ranskassa aloitetulla menettelyllä pyritään näin kattamaan velallisen koko omaisuus, myös ulkomailla sijaitseva. Tämä edellyttää tietenkin, että Ranskan tuomioistuimen ratkaisut tunnustetaan ulkomailla.

Myös ulkomailla vireille pantu velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely tuottaa oikeusvaikutuksia Ranskassa sillä edellytyksellä, että siellä ei ole vielä vireillä mitään menettelyä ja että ulkomailla annetut päätökset julistetaan Ranskassa täytäntöönpanokelpoisiksi.

Päivitetty viimeksi: 18/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.